

[Birkholm]

ikke er nogen som helst begrænsninger på, hvilke af lovens bestemmelser der kan fraviges, i hvilket omfang eller til hvad. Det er således helt åbent, hvad der nærmere skal forstås ved »ganske særlige forhold«, og i realiteten vil det være op til undervisningsministerens eget forgodtbefindende at definere, hvornår sådanne forhold foreligger.

Dertil kommer, at bemyndigelsen, der altså i forvejen er indeholdt i en gummiparagraf, udvides yderligere i bemærkningerne til ændringsforslaget, hvori det hedder:

»Det kan ikke undgås, at der i tidens løb kan opstå situationer, hvor de konkrete bestemmelser kan virke u hensigtsmæssigt. Dette er baggrunden for forslaget om, at lovens bestemmelser kan fraviges, hvor ganske særlige forhold gør sig gældende. Ministeriet finder det imidlertid rigtigst, at det samtidig præciseres, at det faglige skøn, der udøves inden for de fastsatte rammer, ikke kan tilsidesættes. Man må således lægge vægt på, at den selvbestemmelsesret i rent faglige anliggender, der må anses for at være et særkende for de højere uddannelsesinstitutioner, ikke anfægtes.«

Her udvides fravigelseskriteriet til at handle om hensigtsmæssighed, altså udtrykkeligt et skøn, som ministeren kan udøve, og som kan bringes til at dække hvad som helst. Samtidig indskrænkes det område, hvor ministeren ikke kan fravige loven, til »rent faglige anliggender«.

Ved yderligere at placere bestemmelsen i § 35, der regulerer det forvaltningsretlige forhold mellem undervisningsministeriet og de højere uddannelsesinstitutioner, får den foreslåede tilføjelse karakter af en generel beføjelse for undervisningsministeren til at gribe ind i og dermed underminere det relative selvstyre, som institutionerne hidtil har været sikret i kraft af lovens § 35, stk. 2, der lyder:

»Undervisningsministeren kan dog kun sætte de afgørelser, der er omhandlet i kapitel 3, ud af kraft, såfremt de findes stridende mod lovgivningen eller almindelige retsgrundsætninger.«

Mens stk. 2 således indskrænker ministerens almindelige forvaltningsmyndighed i forhold til institutionernes selvstændige beslutningskompetence, vil det foreslåede stk. 3 på sin side medføre en alvorlig indskrænkning i den traditionelt selvstændige stilling i

forhold til undervisningsministeriet, som institutionerne tillægges i stk. 2.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at hvis ministeren i medfør af § 35, stk. 2, sætter en ulovlig afgørelse ud af kraft, kan han ikke selv træffe en ny afgørelse, men alene pålægge det pågældende organ at træffe en ny lovlig afgørelse. Med den foreslåede tilføjelse af stk. 3 kan ministeren ikke alene opheve afgørelser truffet på institutionerne, men også selv træffe en anden og anderledes beslutning, nemlig en efter ministerens opfattelse mere hensigtsmæssig beslutning.

Det skal endelig tilføjes, at den nugældende formulering af § 35 bl.a. kom ind i styrelsesloven af 1973 på baggrund af en henstilling fra ombudsmanden, som anbefalede en præcisering af forholdet mellem undervisningsministeriet og institutionerne i forhold til universitetsstyrelsesloven af 1970, hvori der blot stod, at institutionerne står under tilsyn af undervisningsministeriet. I undervisningsministeriets udgave af styrelsesloven med kommentarer hedder det således i kommentarerne til § 35:

»I skrivelse af 24.3.72 til undervisningsministeriet henstillede folketingets ombudsmand i forbindelse med en klagesag, at ministeriet overvejede en præcisering af dets beføjelser over for institutionerne, eventuelt i forbindelse med lovens revision. Han sigtede navnlig til spørgsmålet om, i hvilket omfang og på hvilke sagsområder ministeriet er beføjet til, efter eller uden rekurs, at omgøre afgørelser, truffet af universitetsorganer. Han pegede endvidere på de uheldige praktiske konsekvenser, uklarheden i den tidligere lovs § 1 kunne medføre i forhold til universitetsadministrationen og i forhold til spørgsmålet om rækkevidden af undervisningsministerens ansvar. § 35 tilsigter at fjerne denne uklarhed.« (Undervisningsministeriets tidsskrift »Uddannelse«, nr. 7a, 1973, side 95).

Den præcisering i § 35 af kompetenceforholdet mellem undervisningsministeriet og institutionerne, der blev et resultat af ombudsmandens henstilling, fejer undervisningsministeren nu med den foreslåede tilføjelse væk med et pennestrøg og indfører i stedet en situation præget af total uklarhed og vilkårlighed.

Svar (22/12 83):